

Korset och Kronan

Nr 66/2021

Jesus säger: Håll fast vid
det du har så att ingen
kommer och tar din krona
(Upp. 3:11)

CA 8: Om kyrkan (del 3)

De två artiklarna CA 7-8 hör nära samman. I artikel 7 betonas den enda sanna, osynliga kyrkan och dess kännetecken, som är ordet och sakramenten. I artikel 8 förklaras att det finns hycklare inblandade i den sanna kyrkan, men att de egentligen inte hör med till kyrkan. Men även om dessa hycklare är med, blir inte ordet och sakramenten ogiltiga för deras skull. Artikel 8 lyder:

Vad kyrkan är.

Den kristna kyrkan är egentligen ingenting annat än församlingen av alla troende och heliga. Men i detta livet finns det ändå många falska kristna och hycklare, och det finns även sådana som syndar öppet bland de fromma. Så har sakramenten ändå sin kraft även om de präster som räcker fram dem inte är fromma. Ty Kristus själv säger: "På Moses stol har fariséerna satt sig", o.s.v. (Matt. 23:2).

Därför fördöms donatisterna och alla andra som lär annorlunda.

Kyrkblad för S:t Martins och S:t Petri församlingar, Evangelisk-Lutherska Kyrkan i Sverige. Red. Sten Rydh.
Nr 66, 9 juli 2021.

Ordet om korset är en
dårskap för dem som går
förlorade, men för oss som
blir frälsta är det en Guds
kraft (1 Kor. 1:18)

Den gode herden
leder sina får (Joh. 10)

Det är t.ex. sådana, som lär att ämbetet är utan verkan om det förvaltas av icke-troende präster. Artikel 8 skiljer mellan hycklare och öppet ogudaktiga. Hycklarna är de som bekänner sig till den rätta kyrkans kännetecken, men som i hemlighet saknar tron och därför inte hör till den egentliga kyrkan. De öppet ogudaktiga syndar i livet eller läran. De är sådana som i en rättrogen kyrka måste uteslutas och exkommuniceras. Men eftersom kristna ofta bryter mot detta finns kyrkor där öppen ogudaktighet i både liv och lära tolereras.

Exempel på detta är den romersk-katolska kyrkan och de reformerta sekterna. Dit hör också lutherska kyrkor som till namnet har kvar sin bekännelse, men som i verkligheten inte håller fast vid den utan accepterar många falska läror, t.ex. bibelkritik och modernistisk teologi. Dessa kyrkor är fortfarande kyrkor, men deras lära är inte längre ren och klar i allt. Men så länge något av Guds ord och sakrament finns kvar där är de kyrkor, och människor kan även där bli frälsta.

Artikel 8 säger inte att vi skall acceptera öppen ogudaktighet i kyrkan. Artikel 7 har

ju redan framhållit att kyrkans kännetecken är Guds ords rätta lära och sakramentens rätta förvaltning. Därför är det helt felaktigt att anföra artikel 8 som ursäkt för att man inte bedriver kyrkotukt och driver ut falska lärare och handlar i enlighet med vad Jesus lär i Matt. 18, där det sägs att var och en som inte vill ångra sin synd måste uteslutas och behandlas som om han vore en ”hedning och publikan” (Matt. 18:17).

Men artikel 8 säger att nådemedlen är verksamma och giltiga, trots att ogudaktiga blandar sig med den rätta kyrkan. Detta visar sig också i fördömandet av donatisterna. Jakob Fjellander skriver:

Donatisterna menade att om kyrkan anlidade en präst som i hemlighet, i sitt hjärta, var ogudaktig, hade sakramenten inte någon verkan. I donatismen blir prästens tro ett villkor för Guds Ords kraft. För dem blir prästen ett slags villkor för nådemedlen. (Blogg om donatismen 16/11 2018).

Donatismen var en kristen sekt i Nordafrika, uppkallad efter biskopen *Donatus* (död cirka år 355). Under den diokletianska förföljelsen 303–305 hade många kristna avfallit, och frågan gällde om de skulle kunna återupptas i kyrkan. I denna strid kom *Donatus* felaktigt att hävda att avfallna prästers ämbetshandlingar var ogiltiga.

Donatismen och alla som på något sätt gör ordet och sakramenten beroende av förkunnarens eller sakramentsförvaltarens tro är ute på svärmisk väg. Dit hörde många radikala pietister som menade att Guds ord hos präster utan en levande tro i hjärtat måste vara verkningslöst. Det är sant att en präst som saknar tron kommer att ha stora svårigheter att på rätt sätt predika Guds ord och sällan gör det. Men han kan ändå ha en rätt kunskap om vad Guds ord lär och bära fram en predikan som är verksam i kraft av ordet. Det är detta Jesus menar när han säger:

"De skriftlärda och fariseerna har satt sig på Moses stol. Allt som de lär er ska ni därför göra och hålla. Men deras gärningar ska ni inte ta efter,

för de talar men handlar inte. (Matt. 23:2f).

Så länge fariseerna bar fram Guds ord skulle lärjungarna lyda deras ord. Men när fariseerna genom sina gärningar gick emot ordets lära fick man inte lyda dem. Var och en måste lyda Gud mer än människor.

Augsburgska bekännelsen lär tydligt och klart att de kristna inte får följa sådana lärare som lär i strid mot Guds ord. I artikeln CA 28 står det om biskoparna:

23. Men om de lär något mot evangeliet eller inrättar sådana ordningar som strider mot det, har vi Gud befallning att i sådana fall inte lyda: "Ta er till vara för falska profeter" (Matt. 7:15). 24. Och Paulus skriver: "Men även om vi själva eller en ängel från himlen skulle ge er ett annat evangelium än det vi har predikat, så ska han vara under förbannelse" (Gal. 1:8). 25. Paulus skriver också: "Vi kan ju inte göra något mot sanningen, utan bara för sanningen... enligt den makt som Herren har gett mig för att bygga upp, inte för att riva ner" (2 Kor. 13:8, 10).

Detta visar att CA 8 omöjligen kan handla om att det skulle vara tillåtet för de kristna att stanna kvar i kyrkor som öppet lär falsk lära. Även om vi erkänner att det kan finnas sanna kristna i sådana kyrkor skall vi inte lyda deras falska lärare. Om det inte går att driva ut dem måste vi i själva lämna deras gemenskap och se till att vi endast håller oss till rätta lärare.

Om Guds ord och sakrament skulle bero på prästens tro kunde vi aldrig vara säkra på förlåtelsen eller sakramentens verkan. Hur kan jag veta om den präst som döpte mig verkligen hade tro i sitt hjärta? Hur kan jag veta om min kyrkas förkunnare i hjärtat tror på vad han predikar? Så blir allting osäkert om vi inte lär att ordet och sakramenten verkar oberoende av förkunnarens eller sakramentsförvaltarens tro.

En helt annan sak är det om en kyrka *förändrar* själva ordet eller sakramentet. Kyrkor som t.ex. lär att Kristi kropp och blod inte är närvarande i nattvardens bröd och vin har inte kvar nattvarden inom sitt samfund även om de formellt upprepar

instiftelseorden. De har ju offentligt lagt in en helt annan betydelse i instiftelseorden, vilket gör dem överksamma. Det är inte detta artikeln CA 8 talar om.

Samma sak gäller om en kyrka förkunnar falsk lära om Kristi person eller Treenigheten. En kyrka som öppet lär att varken Sonen eller Anden är Gud är inte längre en Kristi kyrka även om de använder formeln ”Fader, Son och Ande”. Så är t.ex. Jehovas vittnen inte en kristen kyrka eftersom de menar att endast Fadern är Gud men inte Sonen och Anden.

Men kyrkor som fortfarande har kvar Treenigheten och dopet är ännu *kristna kyrkor* om än villfarande. Så är t.ex. romersk-katolska kyrkan en *kyrka* även om den i många stycken lär falskt.

Som en sammanfattning kan vi säga att Skriften lär att det med avseende på bekännelsen finns både sanna, rättlärande (ortodoxa) kyrkor och villfarande (heterodoxa) kyrkor eller sekter. Vi är som kristna skyldiga att hålla oss till kyrkor som i allt lär rent och klart och är ortodoxa.

Men även inom heterodoxa kyrkor kan det finnas sanna kristna i den mån Guds ord och dopet fortfarande finns där. Så är t.ex. de små döpta barnen kristna genom dopet. Men när de växer upp och blir fostrade med hjälp av falska läror är det stor risk att de avfaller från tron.

Somliga lär då att eftersom det kan finnas sanna kristna i villfarande samfund har de kristna också rätt att stanna kvar där. Men detta är obibliskt. Om vi skall vara trogna mot Jesu och apostlarnas ord måste vi undvika falska lärare och deras kyrkor. Vi skall ju ”draga oss undan” och ”gå ut ifrån” dem. Om man är medlem i en falsk kyrka och besöker deras gudstjänster och lyssnar på deras präster kan man knappast sägas vara trogen med dessa klara och tydliga Guds ord. Kristna skall därför bruka Guds ord så att man enbart håller sig till kyrkor och församlingar där ordet förkunnas rent och klart och där

sakramenten förvaltas i enlighet med Kristi instiftelse. För säkerhets skull skall det betonas, att även en rätt kristen någon gång kan besöka en falsk kyrka för att se hur det går till där. Men han deltar då inte aktivt utan är en passiv besökare. Så gjorde t.ex. Luther någon gång i den katolska kyrkan.

I apologin betonas Melancton den 8:e artikeln betydelse på följande sätt:

3. Vi har ju lagt till den åttonde artikeln just därför att ingen skulle tro att vi ville utesluta de onda och hycklarna från kyrkans och de kristnas yttre gemenskap. Vi säger ju också att sakramenten inte är utan kraft och verkan om de förvaltas av ogudaktiga. Därför behöver denna orätta tolkning inget långt svar. Den åttonde artikeln ursäktar oss mer än väl. Vi bekänner och lär också att hycklare och onda personer kan ha det kristna namnet och vara lemmar av kyrkans yttre gemenskap och inneha dess ämbeten. Man kan också ta emot sakramenten på rätt sätt från ogudaktiga, särskilt om de inte är bannlysta. Sakramenten förlorar inte sin kraft och verkan genom att de räcks fram av ogudaktiga.

Sedan betonas att även i en antikristisk kyrka som den påviska finns rätta ämbeten:

4. Paulus profeterade ju om att Antikrist skall sitta i Guds tempel (2 Tess. 2:4). Han skall regera i kyrkan och ha makt och ämbete där.

Så säger vi också att Kristi kyrka finns i sådana samfund som den romersk-katolska kyrkan, de reformerta kyrkorna m.fl. Men vi kan inte tillhöra dem eftersom de avviker från Guds ords rena och klara lära. Vi skall därför i ord och handling bekänna vad Guds ord lär, så att sanna kristna i andra samfund om möjligt känner igen det rätta ordet och lämnar sina falska samfund. Att detta verkligen är en rätt tolkning av CA 7-8 ser vi tydligt av reformatörernas egna skrifter och praxis. Luther förklarade att alla kristna för sin salighet skulle måste lämna påven och hans falska kyrkan. Men samtidigt talade Luther om de sanna kristna som fortfarande finns inom denna och andra villfarande kyrkor där de lever som inom en babylonisk fångenskap.

Forts. i nästa nr.